

- осіб, які займаються полюванням;
- спортсменів, які займаються стрільбою з вогнепальної зброї;
- осіб, які проходили службу в зоні АТО;
- волонтери та особи, які займаються транспортними та пасажирськими перевезеннями в зоні АТО.

Окремим джерелом отримання інформації є Інтернет. Як показує практика, найчастіше сліди злочинної діяльності залишаються у мережі Інтернет і пов'язаних з нею матеріальних носіях інформації, соціальних мережах, які слід ретельно вивчати на факти залишення слідів злочинної діяльності. У цілому інформація, отримана із засобів масової інформації, є недосконалою і завжди потребує перевірки та уточнень.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що рекомендований нами перелік не є вичерпним, тому залежно від особливостей ситуації чи території обслуговування його може бути звужено чи розширено. Водночас знання наданого нами переліку дозволить швидко і компетентно виявляти порушення у сфері незаконного обігу зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв.

Шинкаренко І.О.

кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СПІЛКУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ

Закон України «Про Національну поліцію» визначає у ст.31, що під час здійснення оперативно – службової діяльності поліцейський може застосовувати превентивні заходи, до яких відноситься опитування особи [1].

У той же час ст. 33 означеного Закону вказує, що поліцейський може застосовувати означений захід за таких умов:

- якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень;
- надання особою інформації є добровільним;
- перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкоджає виконанню поліцією своїх повноважень.

Слід відзначити, що в Законі України «Про оперативно – розшукову діяльність» існує ст.8, в якій визначено право уповноважених оперативних під-

розділів опитувати осіб. Обов'язковою умовою такого опитування визначено наявність згоди використовувати їх добровільну допомогу [2, ст. 8, ч.1, п.1].

В теорії оперативно-розшукової діяльності та психології ОРД переважає думка, що опитування під час виконання оперативно-розшукових завдань, полягає у одержанні від опитуваної особи, на добровільній основі, інформації, що може мати значення для вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності, а також отримання даних від осіб про події та факти, що становлять оперативний інтерес [3, С.201-204].

Як вбачається з означених законів опитування є одним з основних заходів всіх поліцейських структур, незважаючи на їх функціональні обов'язки. В той же час проведений аналіз превентивної та оперативно-розшукової діяльності показує:

- низький рівень психологічних знань серед персоналу поліції, щодо знань і особливо вмінь та навичок у психології спілкування;
- невміння сплановано організувати й провести його з об'єктами превентивного та оперативно-розшукового впливу відповідно до конкретних цілей та завдань;
- здійснити попереднє психологічне вивчення об'єктів спілкування на підставі отриманої інформації;
- застосовувати під час спілкування способи та прийоми психологічного впливу щодо активізації обміну інформацією [3, С. 202].

Означене реалізує оперативно-інструментальну функцію спілкування в оперативно-службовій діяльності працівника поліції, яка полягає у створенні інструментарію для обміну інформацією з використанням знань, прийомів взаєморозуміння з метою вирішення завдань оперативно-службової діяльності.

Підґрунтям цих знань та прийомів є психологічні основи аналізу вербальних та не вербальних знакових засобів взаємодії суб'єктів. Зміст спілкування визначають наступні ціннісно-цільові моделі, що виникають у процесі спілкування:

1. Взаємно-орієнтуюча модель: її ціль (задача) – погодити дії двох і більш суб'єктів для організації спільної діяльності.
2. Модель взаєморозуміння, задачі якого корелюються майже адекватним сприйняттям партнерів один одного і еквівалентним осмисленням ними власних „Его-установок”, „Его-станів”, „Его-цілей”, „Его-прагнень”.
3. Емотивна модель як прагнення одного із суб'єктів викликати в іншому прийнятні почуттєві переживання, щоб трансформувати його власні переживання або ж з метою реконструювати свої емоції і почуття.
4. Модель психологічного впливу, задача якого трансформувати психологічні стани суб'єкта, його установки, концепції, прагнення, орієнтації, запити, домагання, поведінкові акти і діяльну активність з вигодою для себе або для самого партнера по спілкуванню.
5. Комунікаційна модель: її задачі зводяться до встановлення взаємно прийняттого контакту для передачі тих або інших повідомлень, обміну дум-

ками, задумами, ідеями, рішеннями, програмами, концептами, орієнтованими, в основному, на взаємні, практично вигідні, прагматичні аспекти суб'єктів.

6. Стимуляційна модель – вона зорієнтована на стимуляцію активності й ініціативності суб'єкта по комунікації в напрямку виконання ним тих або інших дій, реалізації планів, програм і т. ін. [4, с.10].

В останнє десятиліття у діяльності поліції почали використовувати мета-модель, яка була розроблена в межах нейролінгвістичного програмування. Вона полягає у структурованому способі збору вербальної інформації, мовних протиріч особи з якою спілкуються, що дозволяє сформулювати відповідні запитання з метою вирішення завдань превентивного або оперативно – розшукового заходу [5]. Мета-модель може використовуватися працівниками поліції для збору точної мовної інформації. На сьогодні у поліціях світу панує думка про необхідність володіння навичками мета моделювання всіма працівниками поліції. Використання мета – моделі повинно навчити поліцейського звертати увагу на форми комунікації учасників спілкування.

Таким чином у систему психологічної підготовки персоналу поліції необхідно запровадити тренінги з нейролінгвістичного програмування з метою опанування ними навичок використання мета – моделі під час спілкування з особами щодо яких здійснюються превентивні та оперативно-розшукові заходи.

Означене буде сприяти отриманню працівниками поліції системи інтегрованих психологічних знань, призначення яких полягає у формуванні достатніх спеціальних професійних умінь та навичок щодо конструктивного спілкування їх з безпосередніми об'єктами, а також іншими учасниками превентивної та оперативно-розшукової діяльності.

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 06.08.2015 // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 28. – Ст.253.

2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 // Відомості Верховної Ради. – 2011. – №32. – Ст.314.

3. Шинкаренко І. Р. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) підрозділами кримінальної поліції: навч. посіб. / І. Р. Шинкаренко, І. О. Шинкаренко, О. В. Кириченко / за ред. проф. І. Р. Шинкаренка. – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. – 228 с.

4. Бараненко Б.І. Психологія оперативного спілкування під час здійснення оперативно – розшукової діяльності / Б.І. Бараненко та ін. – К. : КНУВС, 2007. – 64 с.

5. Энциклопедия юридической психологии / Под общ. ред. проф. А. М. Столяренко. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 628 с.